

Motion till riksdagen 2013/14:U15

av **Hans Linde m.fl. (V)**
med anledning av skr. 2013/14:131

Biståndspolitisk plattform

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Framtagandet av den biståndspolitiska plattformen	3
3.1	Behov av förankring	3
4	Omläggningen av biståndspolitiken	4
5	Ägandeskap och solidaritet	5
5.1	Fattigdomsfokus	6
5.1.1	Fattiga som aktörer	7
5.1.2	Medelinkomstländer	7
5.1.3	Fackliga rättigheter	8
5.1.4	Institutionsbyggande	8
5.2	Jämställdhet	9
5.2.1	50 procent av biståndet till kvinnor	9
5.2.2	Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter	9
5.3	Miljö och klimat	10
6	Målkonflikter	10
7	Resultatstyrning, transparens och ägandeskap	11

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör få i uppdrag att inleda en bred och inkluderande process för att ta fram en ny biståndspolitisk plattform.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag till biståndspolitisk plattform i form av en proposition.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att allt utvecklingsbistånd ska utgå från respektive mottagarlands egna behov och respektera dess suveränitet och inte förknippas med ekonomiska villkor.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att målgruppen för svenskt bistånd ska vara fattiga människor i allmänhet och fattiga kvinnor i synnerhet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att synen på fattiga människor som förändringsaktörer bör avspeglas i det övergripande målet för svenskt bistånd.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att politiken ska präglas av de fattigas perspektiv på utveckling.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stöd till organisationer som arbetar för löntagares rätt att organisera sig bör vara en viktig del av svenskt utvecklingssamarbete.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stöd till uppbyggnad av välfärdssystem, socialförsäkringar och effektiv beskattning bör vara centrala delar av det svenska biståndet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att jämställdhet både ska vara ett eget delmål i den biståndspolitiska plattformen och genomsyra allt svenskt utvecklingssamarbete.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör ha som mål att minst 50 procent av biståndet ska gå till kvinnor.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka andelen bi- och multilateralt bistånd till SRHR-relaterad verksamhet till minst 10 procent av biståndsbudgeten.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att allt svenskt utvecklingssamarbete måste vara miljömässigt hållbart och klimatanpassat.

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i motionen om att Sverige ska koppla allt bistånds- och utvecklingssamarbete till uppfyllandet av millenniemålen och Sveriges politik för global utveckling (PGU) samt till det ramverk som ska ersätta millenniemålen efter 2015.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i motionen om att regeringen bör säkerställa att alla aktörer som arbetar med bistånd och utvecklingssamarbete, inklusive de inom den privata sektorn, följer Sveriges politik för global utveckling samt Sveriges officiella utvecklingsmål.

3 Framtagandet av den biståndspolitiska plattformen

För mer än två år sedan offentliggjorde den dåvarande biståndsministern Gunilla Carlsson att regeringen avsåg att presentera en biståndspolitisk plattform. Arbetet blev dock kraftigt försenat och regeringen fick gång på gång skjuta upp presentationen av den nya plattformen. På samma sätt har de organisationer inom utvecklingssamarbetet som regeringen sagt sig vilja inkludera i processen hela tiden fått beskedet att de ska få möjligheter att påverka i ett senare skede. När förslaget väl presenterades efter mer än två års beredning på Regeringskansliet fick organisationerna bara ett par veckor på sig att lämna remissvar.

Samtidigt har regeringen valt att inte inkludera riksdagen i arbetet med den nya plattformen. Traditionellt har svensk biståndspolitik formats i politiskt breda och inkluderande processer för att garantera brett stöd över tid.

Missnöjet över hur processen gått till är tydligt i många av remissvaren. Linnéuniversitetet konstaterar att den biståndspolitiska plattformen innebär en omfattande förändring av svensk biståndspolitik och menar att en sådan borde ha föregåtts av en offentlig utredning, bred debatt och riksdagsbeslut. Kritik mot att regeringen valt att inte genomföra en mer fördjupad konsultations- och förankringsprocess framförs även av Afrikagrupperna, Concord, Diakonia, Forum Syd, Individuell Människohjälp, Kvinna till Kvinna, LO-TCO Biståndsnämnd, My Right, Olof Palmes internationella center, Plan Sverige, PMU Interlife, RFSU, Rädda Barnen, Svenska Afghanistankommittén, Svenska FN-förbundet, Svenska kyrkan, Svenska Missionsrådet, We Effect och WWF.

3.1 Behov av förankring

I och med att regeringen nu presenterar sitt förslag till biståndspolitisk plattform som en skrivelse får inte heller riksdagen några större möjligheter att påverka utformningen av det dokument som ska styra utformningen av det

Fel! Okänt namn på

svenska biståndet. Formellt kommer regeringen och inte riksdagen att fatta beslut om den nya plattformen.

Vänsterpartiet har varit kritiskt mot hur den biståndspolitiska plattformen framtagits. Vi menar att det är viktigt att ta till vara den breda erfarenhet och kompetens som finns i Sverige när biståndspolitikerna ska utformas. Vi anser att det är centralt att söka brett politiskt stöd för biståndspolitikens grunder för att garantera att svensk utvecklingspolitik är långsiktig. Vi tycker därför att det nu är bättre att göra ett omtag om arbetet med den biståndspolitiska plattformen än att forcera ett illa berett förslag månader före ett val. Riksdagen bör därför ge regeringen i uppdrag att inleda en bred och inkluderande process för att ta fram en ny biståndspolitisk plattform. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

För att garantera att den biståndspolitiska plattformen får den parlamentariska förankring som vi menar är nödvändig bör plattformen beslutas av riksdagen och inte regeringen. Riksdagen bör därför ge regeringen i uppdrag att återkomma till riksdagen med ett förslag till biståndspolitisk plattform i form av en proposition. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4 Omläggningen av biståndspolitikerna

Propositionen om en ny biståndspolitisk plattform är inte bara ett förslag på ett dokument som ska styra utformningen av svenskt utvecklingssamarbete i framtiden. Det är också en beskrivning av de idéer som varit vägledande i den omläggning av svensk biståndspolitik som den borgerliga regeringen redan genomfört under sina år vid makten.

Biståndsviljan är stark i Sverige. Det finns ett brett folkligt stöd för att vi ska ha ett högt bistånd av god kvalitet. Det är inte så förvånande. Det finns en lång tradition av solidaritet i vårt land. Vi vet att fattigdom slår sönder den enskildes liv, men att fattigdom är ett gemensamt samhällsproblem som vi behöver möta tillsammans.

Efter att Sverige bedrivit utvecklingssamarbete i mer än fem decennier så vet vi också att bistånd kan förändra om det utformas på rätt sätt. Utifrån de framgångar och bakslag som skett finns det många lärdomar att dra. Vi vet i dag vad som krävs för att biståndet ska vara framgångsrikt.

Men de senaste åren har det svenska biståndet i grunden förändrats. Ett kortsiktigt resultatfokus har inneburit att det lokala ägandeskapet undergrävs, att biståndet i allt högre utsträckning detaljstyrts från Sverige och att de mer långsiktiga insatserna i de svåraste miljöerna fått ge vika. Under den borgerliga regeringen har fattigdomsbekämpning fått en alltmer undanskymd roll när strukturerat arbete för att minska fattigdom och ekonomiska klyftor ersatts med en allt högre tilltro till marknadslösningar, handel, ekonomisk tillväxt och utländska investeringar. Arbetet med att bryta ned de ekonomiska och politiska strukturer som skapar fattigdom har tydligt nedprioriterats. Allt mindre av svenskt bistånd når därför i dag de fattigaste. Den borgerliga bi-

ståndspolitiken bygger på hemmasnickrade nyliberala teorier i stället för den breda erfarenhet som finns i vårt land.

Denna övertro på marknadskrafterna genomsyrar förslaget till biståndspolitisk plattform. Linnéuniversitetet är i sitt remissvar kritiskt mot att plattformen framställer ekonomisk tillväxt som ett mål i sig i stället för som ett medel som under vissa förutsättningar kan bidra till att människors sociala och ekonomiska rättigheter uppfylls. Afrikagrupperna m.fl. organisationer delar i ett gemensamt remissvar denna kritik och lägger till att målet bör utvecklas så att det syftar på en miljömässigt hållbar tillväxt.

Denna kritik sätter också fingret på en annan brist i den borgerliga biståndspolitiken: avsaknaden av ett tydligt miljö- och klimatperspektiv. Klimatförändringarna är vår tids största utmaning. Klimatet har redan börjat förändras i stora delar av världen. Men medan klimatförändringarna uppstått på grund av nords koldioxidutsläpp så drabbar de världens fattigaste hårdast. Klimatförändringarna bidrar därför till att förstärka de redan djupa klyftorna mellan nord och syd, mellan rika och fattiga och mellan män och kvinnor. Klimatförändringarna är därför i dag ett av de största hindren för framgångsrik fattigdomsbekämpning. Att fler människor ska få tillgång till rent vatten, hållbart producerad mat och förnybar energi är centralt både för att bekämpa fattigdom, öka jämställdhet och lägga grunden för en miljömässigt hållbar utveckling.

Utvecklingsarbetet måste därför genomsyras av ett tydligt miljö- och klimatperspektiv. Biståndet måste klimatsäkras, länderna i syd behöver stöd i arbetet med att möta de växande miljö- och klimatproblemen och viktigast av allt – nord måste ta ansvar för de klimatförändringar man skapat. Vänsterpartiet har därför bl.a. föreslagit ett additionellt klimatbistånd.

5 Ägandeskap och solidaritet

Vänsterpartiets utgångspunkt för bistånd är den internationella solidariteten. Vi menar därför att utvecklingssamarbetet ska utgå från mottagarnas prioriteringar, inte från egenintressen i nord eller som ett maktmedel mot mottagarna. Vänsterpartiet menar att en förutsättning för en framgångsrik fattigdomsbekämpning är att det politiska och ekonomiska självbestämmandet i syd ökar. Varje land har sin egen historia och sin egen unika situation och det finns således aldrig en enda väg till utveckling.

I den s.k. Parisdeklarationen, som antogs 2005, framgår att utvecklingsländernas inflytande över utvecklingssamarbetet måste öka. Biståndsgivarna lovar att förändra attityder och metoder för att anpassa sitt bistånd bättre till varje enskilt samarbetsland. Utvecklingsländerna måste med andra ord äga sin egen utveckling. Men fortfarande återstår mycket arbete innan det går att tala om ägandeskap för utvecklingsarbete i syd. Tyvärr konstaterar vi att Sverige dessutom sedan flera år går i rakt motsatt riktning, mot att alltmer ska detaljstyras från Stockholm. Det är ett gammalt och omodernt sätt att bedriva bistånd, som har prövats och som har misslyckats.

Fel! Okänt namn på

Ägandeskap är en fråga om demokrati men också om effektivitet. Om biståndsmedel ska leda till långsiktiga förändringar krävs att mottagaren äger sin egen utveckling. För att framgångarna inom ramen för arbetet med kampen mot fattigdomen i världen ska bli permanenta krävs att arbetet för att nå fram genomsyras av ett starkt ägandeskap av arbetet i syd. Det är människor i syd, de som känner fattigdomen och orättvisorna i sin vardag, som behöver sätta dagordningen för biståndet. Därför måste besluten om landets utveckling tas av invånarna själva – detta är grunden för demokrati. Syds befolkning måste tillåtas att formulera sina egna mål och visioner och styra sin egen utveckling.

Afrikagrupperna m.fl. organisationer vill i sitt gemensamma remissvar se tydligare riktlinjer för hur samarbetspartners ägarskap ska stärkas. Linnéuniversitetet konstaterar att Parisagendans ”ownership”-perspektiv har blivit helt överspelat av Busanagendans ”donorship” och dess fokus på mätbara resultat. Statskontoret saknar en redogörelse för hur biståndet ska kunna motsvara Parisdeklarationens principer om att biståndet ska utgå från mottagarens behov och samarbetsländernas ägarskap.

Allt utvecklingsbistånd ska utgå från respektive mottagarlands egna behov och respektera dess suveränitet och inte förknippas med ekonomiska villkor. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5.1 Fattigdomsfokus

Sveriges politik för global utveckling innebar en bred samsyn om att svenskt bistånd måste få ett starkare fattigdomsfokus. Allt bistånd skulle syfta till att utrota fattigdomen. Detta synsätt har dock i praktiken inte fått genomslag i allt bistånd. Exempelvis i det bistånd som regeringen kanaliserar via näringslivet är fokus snarare på att främja tillväxt än på att utrota fattigdom.

Förändringen syns tydligt i hur regeringen styr biståndsmyndigheten Sida. I de fyra senaste regleringsbrevet för Sida som den borgerliga regeringen lämnat ifrån sig förekommer orden fattig och fattigdom endast vid 9 tillfällen. Det kan jämföras med den tidigare regeringen. I de fyra sista regleringsbrevet som den socialdemokratiska regeringen lämnade ifrån sig förekom samma ord vid sammanlagt 49 tillfällen.

I år kommer Sida att besluta om biståndsinsatser för över 18 miljarder. Om regeringen då väljer att lyfta fram fattigdom 17 gånger, som man gjorde i regleringsbrevet för 2003, eller en gång som man gör i regleringsbrevet för 2014 så får det självklart konsekvenser. De fattigdomsrådgivningstjänster som tidigare fanns på Sida har dragits in. I sina upphandlingar nämner inte Sida fattigdomsbekämpning. Regeringen har dessutom avslutat biståndet till några av jordens fattigaste länder, och nu står Burkina Faso och Bolivia på tur.

Samtidigt har den borgerliga regeringen alltmer fokuserat på kortsiktiga resultat i biståndet. Effekten av det har blivit att insatserna fokuseras på områden där man just kan nå kortsiktiga resultat och att man lämnar svårare projekt där det krävs ett mer långsiktigt arbete. Det är lättare att nå snabba

resultat om man jobbar med män i storstad med några års skolgång än om man riktar sina insatser mot kvinnor på landsbygd som kanske aldrig satt sin fot i en skola. Den borgerliga biståndspolitiken kan uppvisa fina resultat, men den bidrar knappast till att bryta ned de strukturer som skapar fattigdom.

Denna radikala omläggning av svenskt bistånd märks av runt om på jorden. När Indevelop genomförde en utvärdering av svenskt bistånd fann man att 40 procent av Sidas insatser över huvud taget inte nådde de fattigaste. Det som borde vara biståndets huvuduppgift har tydligt nedprioriterats.

Det är bra att regeringen i sin proposition påpekar vikten av att fattiga människor känner sig trygga i sin rätt till jorden de brukar och att denna trygghet är en förutsättning för att de ska kunna göra investeringar som leder till ökad avkastning. Men det är problematiskt att propositionen inte nämner det hot mot fattiga människors rätt till jorden de brukar som markrofferi utgör.

Biståndsplattformen behöver ha ett tydligt fattigdomsfokus. Kvinnor och män som lever i fattigdom måste vara den självklara målgruppen för svenskt bistånd. Men i förslaget till den biståndspolitiska plattformen används i stället målgruppen ”kvinnor och flickor i fattiga länder samt de människor som på olika håll lever under förtryck”. Den stora majoriteten av världens fattiga är kvinnor och det finns ett klart samband mellan förtryck och fattigdom. Men även i jordens fattigaste länder finns kvinnor som är välbärgade, och långt ifrån alla som lever i förtryck är fattiga. Målgruppen för svenskt bistånd ska vara fattiga människor i allmänhet och fattiga kvinnor i synnerhet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5.1.1 Fattiga som aktörer

Det övergripande målet för svenskt bistånd ska enligt den biståndspolitiska plattformen vara att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Linnéuniversitetet kritiserar i sitt remissvar att ambitionen att lyfta fram fattiga människors egen handlingskraft försvunnit från detta övergripande mål. Afrikagrupperna m.fl. organisationer vill att regeringen förklarar varför den vill ta bort fattiga människors roll som förändringsaktörer ur det övergripande målet för svenskt bistånd, samt hur regeringen avser att operationalisera denna förändring.

Regeringen skriver i sin proposition att människor som lever i fattigdom är ”subjekt och aktörer, inte objekt eller passiva mottagare”. Med detta avser regeringen att svenskt bistånd ska ha ett ”individfokus”. Detta är dock långt ifrån tillräckligt. En genomgripande förändring av världen kräver att människor går samman och gemensamt arbetar för förändring. Därför är det bra att mycket av det bistånd som Sverige kanaliseras genom folkrörelser syftar just till att stärka människors möjligheter att kräva att få sina rättigheter tillgodosedda och respekterade. Denna syn på fattiga människor som förändringsaktörer bör avspeglas i det övergripande målet för svenskt bistånd. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn nå

5.1.2 Medelinkomstländer

I Sveriges politik för global utveckling (PGU) heter det att Sveriges politik för utveckling ska präglas av ett rättighetsperspektiv och de fattigas perspektiv på utveckling. Då måste vi utgå från var de fattiga individerna finns och rikta insatserna dit. Fattigdomens strukturer har förändrats under de gångna decennierna. I dag lever en stor majoritet av jordens fattiga i medelinkomstländer. Fattigdomen kan därför inte bara ses som en brist på resurser utan också som ett resultat av att resurser fördelats orättvist och ojämlikt.

Att bara se till medelinkomsten i ett land är ett trubbigt instrument. Om vi ska utrota fattigdomen räcker det inte att ge bistånd till låginkomstländer. Vi måste också rikta bistånd till medelinkomstländer som gör att dessa länders fattiga invånare kan organisera sig och kräva sin rättmätiga del av resurserna.

I den biståndspolitiska plattformen slår regeringen fast att svenskt utvecklingssamarbete ska fokusera på låginkomstländer. Linnéuniversitetet säger sig i sitt remissvar sakna en förklaring till hur regeringen kommit fram till att svenskt bistånd inte ska gå till den majoritet av världens fattiga som lever i medelinkomstländer – ett ställningstagande som innebär en radikal omläggning av politiken. Linnéuniversitetet menar att detta är ett drastiskt beslut som till stor del går stick i stäv med forskning kring hur fattigdom ser ut i världen.

Vänsterpartiet instämmer i kritiken från Linnéuniversitetet. Fattiga människors behov, intressen och förutsättningar ska vara en utgångspunkt i strävandena mot en rättvis och hållbar utveckling. Politiken ska präglas av de fattigas perspektiv på utveckling. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5.1.3 Fackliga rättigheter

Att få organisera sig på sin arbetsplats och bilda fria och oberoende fackföreningar är en grundläggande mänsklig rättighet, som kränks och inskränks i ett flertal länder. Centralt för arbetet med att stärka respekten för de fackliga rättigheterna är att stödja de löntagare som, ofta under svåra förhållanden, organiserar sig för sina intressen och för förändring. Främjandet av fackliga rättigheter, kollektivavtal och facklig organisering har en avgörande betydelse för att människor ska kunna lyfta sig själva ur fattigdom och för en mer rättvis och jämlik fördelning av jordens resurser. I många länder är samtidigt fackliga organisationer en av de tydligaste krafterna för demokratisering och mot förtryck. Stöd till organisationer som arbetar för löntagares rätt att organisera sig bör därför vara en viktig del av svenskt utvecklingssamarbete. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5.1.4 Institutionsbyggande

Samhället förändras inte bara genom att enskilda personer får det bättre ställt ekonomiskt. Vi behöver också bygga samhällsstrukturer som stöder en jämn fördelning av samhällets välbefinnande. Regeringens förslag till biståndspolitisk plattform utgår från en nyliberal syn på samhället och marknaden. Det är marknadskrafterna som ska lösa samhällets utmaningar. Fattigdom beskrivs

som ett individuellt problem, snarare än som ett resultat av ekonomiska och politiska strukturer. Samhället och dess institutioner beskrivs nästan entydigt som problem och hinder.

En realistisk biståndspolitik måste dock utgå från en realistisk beskrivning av verkligheten där såväl privata som statliga aktörer både kan möjliggöra och hota förverkligandet av individers rätt till ett bra liv. Linnéuniversitetet efterlyser i sitt remissvar ett resonemang om hur regeringen ser på statens roll som utvecklingsaktör i de biståndsmottagande länderna. Sverige har goda erfarenheter av att bidra till institutionsbyggande. Bland annat det svenska biståndet till att bygga upp myndigheter för skatteuppbörd kan spela en viktig roll genom att undanröja hinder för framväxten av skattefinansierad välfärd. Vår egen erfarenhet från Sverige visar på hur viktig uppbyggnaden av välfärdssystem, socialförsäkringar, effektiv beskattning och institutioner varit för vårt arbete med att minska fattigdomen. Stöd till uppbyggnad av välfärdssystem, socialförsäkringar och effektiv beskattning bör vara centrala delar av det svenska biståndet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5.2 Jämställdhet

Kränkningar av kvinnors rättigheter är det vanligaste och mest omfattande brottet mot de mänskliga rättigheterna. Världen över begränsas kvinnors liv av diskriminerande lagstiftningar och samhällsnormer. Kvinnors rättigheter är grundläggande mänskliga rättigheter – men de är även en nyckel till utveckling. Könsdiskriminering är en viktig orsak till fattigdom.

Den svenska utvecklingspolitiken utgår från två perspektiv: fattigdomsbekämpning och ett rättighetsperspektiv. Både fattigdom och inskränkningar av de mänskliga rättigheterna tar sig ofta olika uttryck för män och kvinnor. För att nå framgång på dessa områden menar Vänsterpartiet att ett tydligt könsperspektiv bör inkluderas så att mäns och kvinnors skilda villkor synliggörs och politiken utformas så att den undanröjer förtryck och diskriminering på grund av kön. Ska biståndet bryta ned de strukturer som skapar ojämlikhet mellan män och kvinnor krävs både riktade insatser och att ett tydligt genusperspektiv genomsyrar allt svenskt bistånd. Jämställdhet behöver därför både vara ett eget delmål i den biståndspolitiska plattformen och genomsyra alla andra områden i den. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5.2.1 50 procent av biståndet till kvinnor

Trots att det råder bred enighet om att jämställdhetsfrågor är centrala både för utveckling i stort och i svenskt utvecklingssamarbete så saknas det tydliga siffror på hur stor andel av det svenska biståndet som går till män respektive kvinnor. Det är viktigt både med mål och med uppföljning för att garantera att svenskt bistånd faktiskt bidrar till jämställdhet. Sverige bör därför ha som mål

Fel! Okänt namn på

att minst 50 procent av biståndet ska gå till kvinnor. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5.2.2 Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Under delmål fyra i förslaget till ny biståndspolitisk plattform, förbättrad grundläggande hälsa, anger propositionen tre delmål. Bättre tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, SRHR, ingår som en del i ett av dessa delmål. Det är en placering som inte motsvarar detta områdes vikt. Uppföljningar av Sveriges arbete med SRHR-frågor visar att biståndsanslagen minskat på detta område sedan 2006, samtidigt som SRHR ofta lyfts fram som prioriterat. Detta duger inte. Sverige bör öka andelen bi- och multilateralt bistånd till SRHR-relaterad verksamhet till minst 10 procent av biståndsbudgeten. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5.3 Miljö och klimat

Under de decennier som Sverige bedrivit utvecklingssamarbete har kunskapen om miljöfrågorna vuxit fram samtidigt som klimatförändringarna utvecklats till en av de största utmaningarna. Vi inser i dag att miljön och klimatet sätter tydliga gränser. Ekonomisk utveckling och tillväxt måste vara både socialt och miljömässigt hållbar.

Klimatförändringarna är i sig en av vår tids största ödesfrågor. Klimatförändringarna bidrar samtidigt till att öka klyftorna mellan och inom länder. Medan klimatförändringarna skapats genom att jordens höginkomsttagare levt på ett ohållbart sätt, långt utöver sitt miljöutrymme – så är det världens fattigaste som drabbas hårdast när klimatet förändras. Ska fattigdomsbekämpning och utveckling vara långsiktigt hållbara måste det ske inom de ramar som miljön och klimatet sätter.

Insikten om miljöns sårbarhet och de allt tydligare klimatförändringarna måste genomsyra Sveriges utvecklingspolitik i alla delar. Men vi saknar i stora delar dessa perspektiv i den biståndspolitiska plattformen. Allt svenskt utvecklingssamarbete måste vara miljömässigt hållbart och klimatanpassat. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6 Målkonflikter

Flera av remissinstanserna efterlyser tydligare skrivningar om hur den biståndspolitiska plattformen förhåller sig till andra styrdokument och då framför allt till Sveriges politik för global utveckling, PGU. Sida menar att värderingarna, utgångspunkterna och principerna för biståndet delvis står i motsättning till varandra. Sida och Statskontoret efterlyser tydliga besked om vilka andra policyer och riktlinjer som inte gäller längre när den biståndspolitiska plattformen träder i kraft. Linnéuniversitetet efterlyser en analys av eventuella

konflikter mellan delmålen. Sida och Statskontoret vill att regeringen ska klargöra målhierarkin så att det tydligt framgår vilka mål som är överordnade när det uppstår målkonflikter mellan olika delmål eller mellan delmål och tematiska prioriteringar. Statskontoret påpekar att plattformen inte tillräckligt tydligt talar om hur målen ska omsättas i genomförandet av politiken. Linnéuniversitetet menar att innehållet i plattformen, vad gäller mål, metoder och principer, inte lever upp till de krav som ställs på styrning och vägledning av biståndet.

Det är viktigt att allt svenskt bistånd och alla aktörer inom det svenska biståndet följer PGU och Sveriges officiella utvecklingsmål. Om inte alla projekt och aktörer arbetar mot samma mål blir biståndet ineffektivt.

Statskontoret saknar skrivningar om hur plattformens mål förhåller sig till målen i PGU och pekar på risken för att två parallella styrsystem byggs upp. Sida vill se ökade krav på samordning mellan olika svenska aktörer samt mellan biståndet och andra politikområden i linje med PGU. Linnéuniversitetet menar att det är omöjligt att diskutera exempelvis jordbruks- eller klimatfrågor i biståndet utan att ta hänsyn till andra politikområden. Afrikagrupperna m.fl. organisationer vill att plattformen ska tydliggöra relationen till PGU och referera till den pågående processen om det ramverk som ska ersätta millenniemålen efter 2015, samt förhålla sig till de internationella åtaganden som Sverige har gjort att, förutom biståndet, investera i ”nya additionella resurser” för klimatåtgärder.

Det är viktigt att Sverige inte överger den politik för global utveckling som riksdagen beslutat om och som ska genomsyra samtliga politikområden. Det är också viktigt att den svenska utvecklingspolitiken strävar mot samma mål som millenniemålen och de mål som ska ersätta dem. Sverige bör därför koppla allt bistånds- och utvecklingssamarbete till uppfyllandet av millenniemålen och PGU samt till det ramverk som ska ersätta millenniemålen efter 2015. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7 Resultatstyrning, transparens och ägandeskap

Regeringen skriver i förslaget till biståndspolitisk plattform att det svenska biståndet ska präglas av insyn och öppenhet. Det står dock ingenting om hur regeringen vill öka insynen och öppenheten i den allt större del av biståndet som stannar i Sverige. Om vi ska kunna leva upp till ambitionen att det svenska biståndet ska präglas av insyn och öppenhet krävs en bättre redovisning av hur regeringen använder de biståndspengar som går till annat än bistånd. Först då blir det möjligt för världens fattiga att fullt ut utkräva ansvar av Sverige som givare.

Linnéuniversitetet menar i sitt remissvar att transparens inte bara ska gälla mottagare utan även givare, och efterlyser därför formuleringar om hur de biståndsmottagande länderna och deras medborgare ska kunna kräva transpa-

Fel! Okänt namn på

rens och utkräva ansvar av Sverige som givare. Linnéuniversitetet vill också att plattformen ska problematisera den bristande transparensen i den privata sektorn och menar att de krav på resultatstyrning som tillämpas på övrigt bistånd även bör gälla i denna sektor.

Linnéuniversitetet menar att skrivningarna om resultat är otydliga eftersom de inte talar om vilken typ av mål, mätningar, tidsaspekter, aktörer, processer etc. som regeringen vill se.

I dag ställs inte samma krav på resultatredovisning i det bistånd som kanaliseras till privata aktörer. Det råder inte heller samma öppenhet kring den del av biståndsbudgeten som går till andra saker än bistånd. Det är inte rimligt. Allt svenskt bistånd ska omfattas av kraven på insyn, öppenhet och resultatredovisning. Regeringen bör säkerställa att alla aktörer som arbetar med bistånd och utvecklingssamarbete, inklusive de inom den privata sektorn, följer Sveriges politik för global utveckling samt Sveriges officiella utvecklingsmål. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 1 april 2014

Hans Linde (V)

Torbjörn Björlund (V)

Siv Holma (V)

Jens Holm (V)

Kent Persson (V)